

Peryferie wiary wyzwaniem dla Kościoła, red. ks. Wiesław Przygoda, Marek Fiałkowski OFMConv, Wydawnictwo KUL, Lublin 2015, ss. 261, ISBN: 978-83-8061-009-5.

W roku 2015 w serii „Teologia Pastoralna w Polsce”, jako tom 4. ukazała się książka pod redakcją księdza Wiesława Przygody i ojca Marka Fiałkowskiego zatytułowana *Peryferie wiary wyzwaniem dla Kościoła*. Pomysł jej powstania zrodził się podczas sympozjum Polskiego Towarzystwa Pastoralistów, które miało miejsce w dniach 5-6 maja 2014 roku w Porszewicach koło Łodzi. Podjęta została wówczas refleksja nad istotą i różnymi aspektami preewangelizacji. To pojęcie zostało użyte przez papieża Pawła VI w adhortacji apostolskiej *Evangelii nuntiandi* na oznaczenie ewangelizacji początkującej i niepełnej (nr 51). To określenie zostało użyte w kontekście nasilającego się zjawiska sekularyzacji w świecie. Ten problem jest ciągle aktualny również w czasach współczesnych i stanowi poważne wyzwanie dla Kościoła. Jest zatem również istotnym przedmiotem badań i refleksji dla teologów, zwłaszcza pastoralistów.

Dostrzeżony problem zaniku wiary w życiu wielu ochrzczonych przejawia się w powierzchowności życia, egoizmie, relatywizmie moralnym, przeżywaniu ludzkiej seksualności, dehumanizacji kultury. Ta sytuacja prowadzi do obojętności na wiarę chrześcijańską, w tym na przesłanie Ewangelii oraz dzieło zbawcze Jezusa Chrystusa, oraz do próby usunięcia jej na margines życia publicznego. Słabe jest oddziaływanie wiary chrześcijan na ludzi niewierzących.

W ten obszar problemowy dotyczący możliwości dotarcia z przesłaniem Ewangelii do osób niewierzących w Jezusa Chrystusa niewątpliwie wpisuje się omawiana publikacja zbiorowa, zawierająca dwanaście artykułów oscylujących wokół zagadnienia preewangelizacji oraz aneks, w którym znajduje się *Model diakonijny Parafialnej Rady Duszpasterskiej jako fundament wspólnoty parafialnej*, a także noty o autorach.

Zasadnicza część książki została podzielona na cztery części. Każda z nich zawiera po trzy teksty. Pierwsza część jest zatytułowana *Preewangelizacja – podstawy i doświadczenie*. Artykuł otwierający, autorstwa księdza Wiesława Przygody, nosi tytuł *Preewangelizacja – ekstrawagancja czy pastoralna konieczność?* Jest to tekst, w którym Autor omawia teologiczne podstawy preewangelizacji, uzasadnia w perspektywie społeczno-kulturowej konieczność podjęcia takiej działalności, wskazując

na problem ekspansji ateizmu, sekularyzmu i dechrystianizacji w Europie, w tym także w Polsce. Przedstawia także w zarysie propozycje możliwych do podjęcia metod i środków preewangelizacji.

Ojciec Ryszard Hajduk omawia zagadnienie *Preewangelizacji w pierwszych wiekach chrześcijaństwa*. Przedstawia charakterystyczne cechy preewangelizacji oraz sposoby prowadzenia tej działalności, aby dokonać próby dostrzeżenia w pierwotnym Kościele postaw i działań typowych dla doprowadzania do Chrystusa ludzi jeszcze Go nie znających.

Ostatni w pierwszej części książki artykuł jest zatytułowany *Pedagogia ewangelizacji na przedpolach wiary*. Ksiądz Mieczysław Polak opisuje podstawowe zasady, jakimi powinien kierować się Kościół w trakcie realizacji misji ewangelizacyjnej. Ukazuje najpierw integralne oraz globalne rozumienie tożsamości ewangelizacji, wyjaśnia określenia: «pedagogia ewangelizacji» i «przedpola wiary», aby następnie wyprowadzić przesłanki do zaprezentowania głównych zasad ewangelizacji.

Część druga recenzowanej książki zawiera teksty dotyczące kultury jako miejsca ewangelizacji. Otwiera ją artykuł księdza Adama Przybeckiego pod tytułem *Dialog Kościoła z kulturą jako forma ewangelizacji*. W odniesieniu do dokumentu Soboru Watykańskiego II *Gaudium et spes* oraz nauczania papieskiego, ukazuje najpierw proces kształtowania się wizji kultury jako płaszczyzny ewangelizacji, a następnie podejmuje zagadnienie więzi Kościoła z uniwersytetem jako uprzywilejowanym miejscem w owym dialogu z kulturą. Zwraca jednocześnie uwagę, że ów dialog Kościoła z kulturą jest ciągle palącym problemem i miejscem szczególnie wartym zagospodarowania w dziele ewangelizacji.

Kolejny artykuł to *Dziedzinniec pogan miejscem dialogu z niewierzącymi*, autorstwa ojca Marka Fiałkowskiego. Benedykta XVI inicjatywa zbliżenia wierzących i niewierzących w Chrystusa, określona jako «dziedzinniec pogan», stała się dla Autora inspiracją do analizy znaczenia tego pojęcia w procesie preewangelizacji. Dlatego najpierw charakteryzuje on zjawisko niewiary oraz obojętności religijnej, szkicowo oddając najważniejsze cechy we współczesnym świecie, a następnie omawia samą koncepcję «dziedzinnica pogan», aby ukazać możliwości jego wykorzystania w dziele preewangelizacji.

Ostatni w tej części książki tekst jest zatytułowany *Religie i kultury niechrześcijańskie wyzwaniem duszpasterskim dla Kościoła w Polsce*. Eugeniusz Sakowicz ukazuje w nim perspektywę dialogu w obliczu pluralistycznego pod względem religijnym społeczeństwa polskiego. Krótko przedstawia rys historyczny dialogu z religiami i kulturami niechrześcijańskimi oraz uzasadnia konieczność jego kontynuowania w różnych obszarach tematycznych.

Trzecia część omawianej pracy zbiorowej nosi tytuł *Misyjnie ukierunkowane duszpasterstwo*. Pierwszy tekst w tej części, autorstwa księdza Roberta Biela, dotyczy *Kierunków rozwoju duszpasterstwa wielkomięskiego*. Wskazuje w nim Autor na trudności oraz perspektywy tego duszpasterstwa. Są z tym związane najważniejsze obszary działania: otwartość na to, co nowe, troska o stworzenie w centrum miasta swojej „oazy spokoju”, a także w ramach kościelnej diakonii tworzenie miejsc pomocy dla biednych.

W kolejnym artykule, *Duszpasterstwo szkolne. Stan aktualny i wyzwania na przyszłość*, ojciec Udo Fr. Schmälzle ukazuje możliwości rozwoju dialogu wierzących z niewierzącymi, w aktualnych uwarunkowaniach duszpasterstwa szkolnego. W tym kontekście Autor wyprowadza wniosek o konieczności niwelowania rozdźwięku między teorią szkolnej posługi pastoralnej a praktycznym życiem oraz o potrzebie planowania i ewaluacji działań duszpasterstwa szkolnego z dostosowaniem się do bieżących uwarunkowań.

Ostatni w tej części książki tekst, księdza Waldemara Sztachetki, jest zatytułowany *Czy wiosna Kościoła jest możliwa? Diakonijny model Parafialnych Rad Duszpasterskich*. Autor podejmuje w nim kwestię potrzeby odnowy wewnętrznej Kościoła w zakresie nawrócenia duszpasterskiego. Parafia stanowi w tym względzie miejsce uprzywilejowane. I w tym zakresie proponuje model diakonijny Parafialnych Rad Duszpasterskich, którego atutem jest zaktywizowanie wspólnoty parafialnej w charakterze służby wobec najuboższych, także (a raczej przede wszystkim) duchowo.

Ostatnia część omawianej pracy zbiorowej została zatytułowana *Współczesne przykłady ewangelizacji na przedpolach wiary*. Pierwszy w niej tekst, księdza Alfreda Hoffmanna, dotyczy *Świadectwa wiary w warunkach chrześcijańskiej diaspory. Doświadczenia ze wschodnich Niemiec*. Autor dzieli się doświadczeniami chrześcijańskiej diaspory w diecezji Görlitz poszukującej nowych metod ewangelizacji ludzi niewierzących i zazwyczaj nieochrzczonych.

Podobny charakter ma artykuł biskupa Reinharda Haukego pt. *Świętować życie z chrześcijanami i niechrześcijanami*. Autor podkreśla w nim sytuację poważnego kryzysu Kościoła. Powołuje się przy tym na dane statystyczne. Wskazuje też na możliwe rozwiązania jako działania na rzecz przewyciężenia kryzysu, w tym nowe formy celebracji związane z naturalnymi odruchami i potrzebami ludzkimi.

Ostatni artykuł tej części, a zarazem całej książki, jest zatytułowany *Archidiecezjalne centra wspólnotowe w Pradze Czeskiej jako miejsca ewangelizacji*. Świecki pastoralista Michal Opartný zarysowuje złą sytuację religijną i stan wspólnot parafialnych w Czechach, a także opisuje tamtejsze warunki ewangelizacji oraz, w tym kontekście, dwa centra wspólnotowe archidiecezji praskiej.

Podsumowując całość recenzowanej pracy zbiorowej należy stwierdzić, że treści w niej zawarte są bardzo aktualne. Poszczególne teksty skłaniają do pogłębionej refleksji nad stanem wiary oraz stanowią przyczynek do szeroko rozumianej teologii pastoralnej i do apostołstwa, z uwzględnieniem aktualnego kontekstu przemian społeczno-kulturowych oraz uwarunkowań realizacji misji ewangelizacyjnej Kościoła w Polsce i w Europie. Warto również podkreślić, że tę książkę czyta się z dużym zainteresowaniem.

Całość opracowania uzmysławia powagę sytuacji oraz wielkie zadanie uczniów Chrystusa, zarówno duszpasterzy jak i wiernych świeckich, aby zatroszczyć się o doprowadzenie do osobistego spotkania z Chrystusem tych ludzi, którzy ulegli kryzysowi wiary i oddalili się od życia we wspólnotę kościelnej. Zawarta jest w niej pilna potrzeba oraz zachęta do podjęcia trudu osobistego nawrócenia, a także zaangażowania się w pomoc w nawróceniu bliźnich. Sugestia, która przewija się przez całość omawianej publikacji, dotyczy tej kwestii szczególnie poprzez dawanie osobistego świadectwa wiary również w przestrzeni publicznej. To niełatwe zadanie, stojące przed współczesnym Kościołem, domaga się solidnego przygotowania i wdrożenia adekwatnej do sytuacji strategii ewangelizacyjnej, przy jednoczesnym dawaniu wiarygodnego świadectwa chrześcijańskiego życiem na co dzień wszystkich jego członków.

Z powyższych powodów książka ta z powodzeniem może służyć pomocą nie tylko w refleksji naukowej, ale jej adresatami mogą być także duszpasterze, katecheci, studenci teologii oraz kierunków humanistycznych, a także ci wszyscy, którzy są zainteresowani zmieniającą się rzeczywistością, ponieważ zagadnienie wiary i ewangelizacji we współczesnym świecie dotyczy każdego ucznia Chrystusa, a również tych, którzy jako niechrześcijanie współlistnieją z chrześcijanami i współtworzą tę rzeczywistość.

Dariusz Adamczyk
Uniwersytet Pedagogiczny w Krakowie
DOI: <http://doi.org/10.21852/sem.2018.3.23>